

שאלות פתוחות ויאלה

שלום רב. בפרשתנו, חוזר יעקב אבינו לארץ ישראל עם אחד עשר ילדיו, ונפגש מחדש עם עשיו אחיו. הוא מקדים לפגישה שלושה דברים: דרון, תפילה ומלחמה. הוא מתחנן אל ה', ומבקש: קטונתי מכל החסדים... אשר עשית את עבדך... הצילני נא מיד אחי מיד עשיו".

ה' שומע לתפילתו ומציל אותו מיד עשיו. ומציל גם אותנו, בני ישראל, צאצאיו של ישראל, מידי בני עמלק, צאצאיו של עשיו, שבכל דור ודור אין להם מנוחה אלא מנסים הם שוב ושוב חס ושלום לפגוע בנו. והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם. "מעשי אבות סימן לבנים", ותפילת האבות מועילה היא לבניהם, וה' נוצר חסד לאלפים ומגן עלינו בזכות אבותינו הקדושים, אברהם, יצחק ויעקב, וזכותם מגנה עלינו לעד ולנצח נצחים. ויהי רצון שנלמד לאחוז במעשי אבותינו הקדושים ושה' יקבל את תפילותינו ויושיענו במהרה מכל אויבינו. *אמת ויאלה* **נא לשמור על קדושת הגליון.**

פנינת ההלכה - הלכות תפילה

מתוך אתר שער ברסלב

"מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר "ועבדתם את ה' אלקיכם", מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפילה... ואין לתפילה זמן קבוע מן התורה" (רמב"ם הלכות תפילה א, א).

מפורסמת שיטת הרמב"ם, שחיוב התפילה בכל יום הוא מן התורה. הפסוק ממנו לומד הרמב"ם על החיוב היומי הוא: "ועבדתם את ה' אלוהיכם, וברך את לחמך ואת מימך" (שמות כג, כה).

לעומתו סובר הרמב"ן (השגות לספר המצוות, עשה ה) כי אין כל חובה להתפלל בכל יום, ורק בעת צרה קיימת חובה להתפלל. תפילה שלא בשעת צרה הינה דבר אפשרי להשגת חסד הבורא, אך איננה מחויבת. שואל הרמב"ן: מנין לרמב"ם, שחיוב התפילה הוא בכל יום, הלא בפסוק לא מוזכר זמן כל שהוא? מתרץ בעל ה'קרית ספר' (הובא בלחם משנה) כי הדבר נלמד מהמשך הפסוק: "וברך את לחמך ואת מימך". מכאן שהתפילה היא על הצרכים היומיומיים, הנצרכים על כל פנים פעם אחת ביום.

אם נסכם את השיטות ביחס לתפילה מן התורה, הרי: לדעת הרמב"ם התפילה מחויבת על הצרכים הכלליים הבסיסיים ביותר כלחם ומים, ודי בתפילה אחת קצרה לבטא בכלליות את ענין זה - להכיר כי הכל ניתן מאת ה', והוא משפיע את השפע היומי אלינו.

לדעת הרמב"ן התפילה מחויבת רק בעת צרה, בשעה שראים בפועל שאי אפשר להסתדר בלי עזרת ה', אך ביום רגיל היא אינה חובה מהתורה. בין לדעת הרמב"ם ובין לדעת הרמב"ן, התורה חייבה את התפילה כדבר די כללי, הבא אחת לכמה זמן. אמנם, אם נסתכל על יחס חכמים לתפילה לכאורה נמצא גישה שונה.

אנחנו מוצאים בתקנת חכמים ביחס לתפילה, הלא היא חובת התפילה שלוש פעמים ביום. בתקנה זו הפכו חכמים את התפילה למצווה איתה אנו נפגשים יותר מכל מצווה אחרת הקבועה בזמן, ואפילו יותר מהחיוב הבסיסי של קביעת עתים לתורה, שהוא פעמיים ביום.

התפילה מלווה אותנו בכל זמן ועת: שבת, ראש חודש, חג, ובאירועים מזדמנים של שמחה ואבל. כמו כן תקנו חכמים כמה וכמה תפילות לכל מיני מצבים יומיומיים, שחלקם מוזכרים בתחילת הדברים: בהליכה בדרך, בכניסה למרחץ וכו'. לכאורה תמוה, מה ראו חכמים להפוך את התפילה ממצווה פרטית ששיעורה קטן למצווה כה בסיסית המקיפה את חיי האדם? מה ראו חכמים להוסיף על דברי התורה שהסתפקה בפחות, מאחר ולא מדובר כאן בגזירה אלא בהוספה לשם הוספה?

יתכן שהתשובה רמוזה בדברי רבי יוחנן, "ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו". המצב של תפילה במשך כל היום אינו אפשרי, הן מצד חובת לימוד תורה והן מצד שאר צרכים הכרחיים אחרים. רבי יוחנן בעצמו שאמר את המשפט היה ראש ישיבה.

אמנם, בשונה משאר מצוות בהן חיובן חל רק עד כמה שהאדם יכול לקיימן, בתפילה הדבר שונה: גם אחרי שהמצב בלתי אפשרי, אף על פי כן רבי יוחנן אומר בלשון משאלה שהלוואי וכך יהיה, למרות שלא יתכן כך. ומדוע יש לקוות למצב שכזה, כאשר ידוע מראש שהוא בלתי אפשרי? מאחר וזאת עצם הצורה של קיום האדם. "אין רגע בלא פגע", כותב השל"ה הקדוש. רבי נחמן הוסיף: "אין רגע בלא פגע ובקשה" [פגיעה היא לשון תפילה, כמבואר במסכת סנהדרין דף צה ע"ב]. בגלל השבריות התמידית של האדם, אין רגע ללא סכנה, וממילא אין רגע שלא צריך להיות מלווה בתפילה. אמת היא שמצב שכזה בלתי אפשרי, אבל בסופו של דבר הוא הרצוי, כי אין צורה אחרת להתקיים. בשל כך רבי יוחנן מביע משאלה כביכול, למצב שכזה, למרות שהוא בלתי אפשרי. "תפילה לאל - חיי" (תהלים מב).

הנהגה - הנהגה לאה אה

עשיו אמר ליעקב בפגישתם: "יש לי רבי", ואילו יעקב אמר: "יש לי כלי". מי שיש לו הרבה מאוד ומצפה ליותר, תמיד יהיה בגדר של "בטן רשעים תחסר". לעומתו מי שחושב שיש לו הכל, אפילו שיש לו מעט מאוד, אבל אינו חושב שצריך יותר - הוא תמיד מאושר.

כך היה נוהג החפץ חיים לדרוש על הנאמר בברכת המזון (תהילים ל"ד י"א): "כפירים רשו ורעבו ודרשי ה' לא יחסרו כל טוב" - לא נאמר שיהיה להם אלא מובטח שלא יחסר להם!!

לסיכום, בכל השטחים: מי שיש לו מנה ורוצה מאתים - תמיד יהיה מאוכזב. לעומתו מי ששמח בחלקו - תמיד יהיה מאושר.

וכן כתב בספר אורחות צדיקים בשער השמחה:

"ועתה הבט וראה, כי השמחה כוללת הכל. כי כל אדם הדואג על העולם הזה, אין לו מנוחה, ותמיד הוא מחשב להרויח ממון, ולא יסתפק במה שחלק לו האל. לכן השמח בחלקו הוא עשיר, אף אם הוא עני. כי ישמח בהם שהוא חלקו ונחלתו. וכן כתוב: "חלקי ה' אמרתי", וכן הוא אומר: "ישמח לב מבקשי ה'". והמידה הזאת בנפשות הצדיקים, שהם בנועם שלם בענין עבודתם ובשמחה גדולה בפרישותם, כמו שנאמר: "שמחו בה' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב", וכן הוא אומר: "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה".

והחזו"א באגרת (ל"ו) כתב: "באמת אין כל עצב בעולם למי שמכיר את אור האורות של האמת".

תפילות למוצאי שבת בתפזורת הבאה מסתתרים 10

מושגים שקשורים לפרשת השבוע. בהצלחה!

ש	מ	ע	ו	נ	ד	א	ד
ע	ש	כ	מ	נ	ב	ע	י
י	ש	ר	א	ל	ו	ש	נ
ב	ו	ש	ה	פ	ר	ו	ה
נ	ה	צ	א	נ	ה	ש	א
י	ג	א	ש	י	ו	ס	פ
מ	מ	ה	מ	א	י	נ	ר
י	ל	ו	י	ל	א	ה	ח
נ	י	נ	ה	ג	ד	א	ל
ש	מ	ש	א	מ	ז	ב	ח

קבר רחל

ותַמָּת, רַחֵל; וַתִּקְבֹּר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה, ... בַּיַּת לְחָם.

וַיֵּצֵב יַעֲקֹב יַמְצָבָה, עַל-קִבְרֹתָהּ ... מִצָּבֶת קִבְרַת-רַחֵל, עַד-הַיּוֹם. (בראשית לה יט-כ)

מספר הרב פורוש על הביקור הראשון בקבר רחל: (מתוך: צדיק יסוד עולם)

"ביום השישי של מלחמת ששת הימים,

ניגשתי לביתו של ר' אריה ולקחתיו עמי לקבר רחל

אשר בפאתי העיר בית לחם, שזה עתה שוחררה.

משנפתחה הדלת ונכנסנו לאוהל הקבר,

פרץ ר' אריה בבכי והחל למלמל כתינוק המתרפק על אימו:

מאמא רחל, מאמא רחל, מה שלומך ומה מעשייך?

כה התגעגענו אלייך,

ואף כי שנים רבות לא יכולנו לעלות לקברך ולסור לבקרך,

חשנו כי אף את מתגעגעת אלינו ולא שכחת אותנו.

הוי מאמא רחל, בקשי רחמים עלינו, היי ברוכה אימנו היקרה..."

סיפור אפסות הסויה

"ואעשה שם מזבח לקל העונה אותי" (ל"ה ג') באדיבות שבועון מרוה לצמא.

ערב שבת קודש. רכבת העושה את דרכה על מסילת הברזל ישבו הגאון רבי מרדכי פוגרמנסקי זצוק"ל ומלווהו, רבי יצחק, שהיה יהודי תלמיד חכם ושימש גם כמוהל. ישבו השניים על הספסל ודיברו בלימוד. מדי פעם בפעם העיפו מבט החוצה לבדוק אם הרכבת הגיעה למחוז חפצם. אך עד מהרה שקעו בלימודים ושכחו את כל הנעשה סביבם.

הרכבת המשיכה בנסיעתה, עצרה בתחנות, אנשים עלו וירדו, והשנים כלל לא שמו לב לנעשה. לפתע התנערו וגילו כי הרכבת כבר עברה את התחנה שבה היו צריכים לרדת. מבוהלים מיהרו השניים לרדת מן הרכבת, הביטו סביבם וראו כי הגיעו לעירה נידחת. הם ידעו שיהיה עליהם לשהות בעירה זו בשבת, ולא ידעו מה יעשו. מסביב היו כולם גויים, והם לא ידעו היכן ישבתו, מנין יהיה להם מנין, איפה יאכלו סעודות שבת.

החלו השניים להלך ברחובות, שאלו אנשים, ושמעו כי יש יהודי אחד שחי בעירה זו שכולה גויים. השניים פנו לביתו. בדרך אמר רבי מרדכי: "דע לך, יהודי לעולם אינו תועה בדרך. יהודי מגיע לכל מקום שהוא בהשגחה פרטית של הקב"ה". משהגיעו לבית, פגשו בבעל הבית עומד בחוץ וממתין כשהוא מתבונן לכל עבר. כשראה אותם, קרנו פניו. הוא קיבל את פניהם בשמחה רבה ובהתרגשות עצומה.

"הייתי בטוח שתגיעו", אמר כשדמעות זולגות מעיניו.

לתמיהת אורחיו הסביר: "בשבוע שעבר נולד לי בן. היום הוא היום השמיני. התפללתי לה' שישלח אלי הביתה מוהל. כשראיתי אתכם, בטוח הייתי שתפילתי התקבלה. אין לי ספק שאחד מכם הוא מוהל..."

הברית התקיימה בזמנה. רבי יצחק היה המוהל, והרב פוגרמנסקי היה הסנדק...

אתגר אפסות

- יעקב מתכוון למפגש עם עשיו ע"י דורון, תפילה, מלחמה. איפה רואים זאת?
- אילו מקומות בארץ ישראל מוזכרים בפרשה?
- ציינו פסוק מההפטרה שמציין מתי בע"ה יגיע זרע יעקב אבינו אל הר עשיו, ולא יזו מטרה.

סיפור הפאשכ"ט

תקציר הפרקים הקודמים

משפחת בלוספלד מגדלת את אושי, ילד שהתגלגל עד אז בין בתים רבים. עם הזמן אושי השתקם, בבית וגם בישיבה, אך טיב הקשרים בינו לבין אברומי, הבן הקטן של משפחת בלוספלד, הלך והידרדר. אברומי מעדיף להיות בשבתות אצל סביו, והחלטתו היא נחרצת: "או אני או הוא". אביו של אברומי פונה להתייעץ עם רבו, ומקבל הנחייה חדה ונמרצת. הוא מספר לאברומי שהוחלט להעביר את אושי לישיבה באנגליה, אך עד המעבר, במשך שלושה חודשים, אסור לדבר על כך מאומה. מחנך בכיר ישוחח עם אושי כדי להכינו למעבר, ובינתיים על אברומי לשמור עם אושי על יחסים טובים. אברומי מסכים מיד.

פרק שישי

השינוי הורגש כבר בשבת הקרובה. אברומי הגיע הביתה מחייך יותר מהרגלו. הוא חייך כלפי אושי, תוך שהוא מתאמץ להעניק לו הרגשה שהוא שמח איתו מאוד.

נראה שאושי נהנה מכך, כי גם הוא החזיר חיוך רחב לעומתו. בהמשך הם שוחחו בצוותא. אברומי השתדל מאוד לא להכניס אף מילה שעלולה להתפרש לא נכון. כך במהלך כל השבת.

השבת הזו היתה הפעם הראשונה שבה לא נשמעה אף צעקה בבית.

במוצאי שבת זכה אברומי להערכה מיוחדת. "אברומי, עשית את זה טוב." אברומי היה מעודד מכך מאוד.

בשבת הבאה היתה אמנם היתקלות קטנה. אברומי הזיז בשוגג את ידו, וזו פגעה באושי. לרגע היה נראה שתיכף תפרוץ תבערה, אך אברומי בתושייתו גדע את המריבה בראשיתה. הוא החליק מילים חמות לאושי, וזה התרכך במהרה.

לראשונה, החלו להשמע בבית מחמאות הדדיות אחד כלפי השני, והאווירה בבית השתנתה פלאים.